

Vědci varují: Intenzita zemědělství je příčinou zrychlujícího se úbytku ptáků v Severní Americe

2.3.2026 - | Česká zemědělská univerzita v Praze

Počty ptáků v Severní Americe plošně klesají - jak vyplývá z nedávno zveřejněných studií, které vycházejí z dlouhodobých biologických dat shromážděných dobrovolníky v průběhu desetiletí. Dosud se však spíše spekulovalo, co tento pokles způsobuje a zda se zrychluje či zpomaluje. A právě akcelerace může být důležitým signálem změn v prostředí. Příčinám zrychlujícího se úbytku ptáků se věnuje studie Francoise Leroye a Petra Keila z Fakulty životního prostředí ČZU, vypracovaná ve spolupráci s Martou Jarzynou z Ohio State University. Je založena na 35 letech výzkumu na 1033 mapovacích trasách napříč USA a Kanadou a 26. února 2026 byla publikována v prestižním vědeckém časopise Science.

Vědci se zaměřili na 261 druhů ptáků (z přibližně celkem 1100) z 54 čeledí a na deset rozdílných prostředí jejich výskytu. U 122 druhů (47 %) zaznamenali významný pokles početnosti, celkově v průměru o 15 % a na více než třech čtvrtinách lokalit. Ohniska úbytku ptáků jsou hlavně v jižních a teplých částech Severní Ameriky, jako jsou Florida, Texas, Louisiana a Arizona. Nejvíce ubývalo druhů v otevřené krajině, urbánním prostředí, v mokřadech a otevřených lesích.

Nové a zásadní je však zjištění, že polovina z ubývajících druhů ptáků (63 druhů) nyní z roku na rok zažívá zrychlující se pokles. Tento trend byl zaznamenán zejména v regionech, kde je zemědělství nejintenzivnější. Když to shrneme, ptačí početnost klesá skoro všude a zřejmě to částečně ovlivňují klimatické změny. Zrychlování poklesu však souvisí s intenzitou zemědělství. Působení změn klimatu a intenzity zemědělství se tedy kombinují.

„Výsledek naší analýzy je jednoznačný a měli bychom jej při ochraně přírody mít na zřeteli. Intenzita zemědělství na velké ploše orné půdy spojená s širokým využíváním pesticidů a hnojiv má značný vliv na zrychlování poklesu počtu ptáků. Skutečnost, že zde představujeme analýzu severoamerických dat, neznamená, že to v Evropě nemůže platit stejně. Ostatně se již nějakou dobu ukazuje právě v evropských studiích, že nejohroženější jsou ptáci zemědělské krajiny,“ konstatuje Petr Keil.

Výsledky studie zhodnotil ornitolog Václav Zámečník, který na ní neparticipoval, ale tomuto tématu se věnuje dlouhodobě v evropském kontextu: *„Jak dokládají výsledky celoevropského monitoringu běžných ptačích druhů, jen mezi lety 1980 a 2024 se početnost ptáků zemědělské krajiny v Evropě snížila téměř o 60 procent. Podle celé řady odborných studií stojí za jejich poklesem zejména intenzifikace hospodaření. Významným ohrožujícím faktorem je aplikace nejrůznějších chemických látek na pole. Pesticidy především významně snižují potravní zdroje ptáků. Negativní roli také mají zásahy do krajiny od druhé poloviny 20. století, kdy pestrá mozaika polí s vysokým podílem neproduktivních ploch nahradily rozsáhlé monokultury. V posledních letech tento trend ještě umocňují změny klimatu, které na úrovni Evropy vedou k posunům hnízdních areálů a u některých ptačích druhů i ke změnám tahových cest. Lokálně mohou také dlouhotrvající vedra snižovat potravní nabídku a tím přispívat ke zvýšené mortalitě mláďat.“*

<https://www.czu.cz/cs/r-7229-aktuality-czu/vedci-varuji-intenzita-zemedelstvi-je-pricinou-zrychlujicich-o.html>